

Nr 11.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående rätt för innehavare av skjutvapen att utan särskilt tillstånd förvärva ammunition för dessa vapen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande vapenkungörelse, att envar som har tillstånd att inneha skjutvapen skall äga rätt att utan särskilt tillstånd förvärva ammunition för dessa skjutvapen.

I fråga om de skäl som motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Vapenkungörelsen den 22 juni 1934 innehåller bland annat följande bestämmelser:

Vill någon genom köp, byte, gåva eller annorledes förvärva skjutvapen, eller vill någon som genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt förvärvar skjutvapen innehava vapnet, eller vill någon såsom lån eller eljest innehava annan tillhörigt skjutvapen, är han skyldig att hos länsstyrelsen söka tillstånd att innehava vapnet (4 §). Tillstånd att innehava skjutvapen må meddelas allenast enskild person, som för visst ändamål finnes vara i behov av vapnet samt skäligen kan antagas ej komma att missbruka detsamma (6 § första stycket första punkten). Är fråga om pistol eller annat dylikt fickvapen, må tillstånd ej meddelas med mindre synnerliga skäl därtill äro (andra punkten). I fråga om jaktvapen eller vapen som huvudsakligen har affektions- eller prydnadsvärde gäller visst undantag från föreskriften att vederbörande skall vara i behov av vapnet.

För rätt att förvärva ammunition fordras enligt 12 § länsstyrelsens tillstånd. Sådant tillstånd må beviljas allenast den som äger innehava sådant skjutvapen för vilket ammunitionen är avsedd. Ammunition må ej överlåtas till annan än den som erhållit tillstånd att förvärva ammunitionen. Vad sålunda i 12 § föreskrivits äger ej tillämpning där någon som är berättigad att innehava skjutvapen önskar förvärva hagelpatroner till vapnet eller hylsor för sådana patroner. Ovannämnda bestämmelse i 6 § första stycket första punkten skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan om tillstånd att förvärva ammunition. Tillstånd må meddelas allenast för viss tid, högst sex månader (14 §).

Ansökan om tillstånd att innehava skjutvapen eller att förvärva ammunition ingives till polismyndigheten i orten. Polismyndigheten skall, då fråga ej är om Stockholm, insända ansökningen jämte eget yttrande till länsstyrelsen.

Tillståndsbevis för förvärv av ammunition skall utfärdas i två exemplar, det ena försett med påskrift att det utgör duplett. Ammunition må ej av överlåtare utlämnas, med mindre dupletten senast vid utlämnandet tillställas honom (15 §). Tillståndsbevis utfärdas utan lösen (§ 15 förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen); vartdera exemplaret skall emellertid beläggas med stämpel till ett belopp av en krona.

I 28 § uppställas vissa undantag från kungörelsens tillämpningsområde. Sålunda stadgas bland annat, att kungörelsen icke skall tillämpas å kronan och viss polispersonal. Vidare skola stadgandena, att tillstånd till innehav av skjutvapen och förvärv av ammunition må meddelas allenast enskild person, ej äga tillämpning å förening, tillhörande det av staten kontrollerade frivilliga skytteväsendet, och må sådan förening förvärva ammunition utan hinder därav att föreningen ej själv äger innehava de vapen för vilka ammunitionen är avsedd. Bestämmelserna i 12 § om förvärv och överlåtelse av ammunition skola ej gälla för det fall att förening som nyss nämnts överlåter ammunition till sina medlemmar. Vad sålunda stadgats skall jämväl äga tillämpning å centralförbundet för befälsutbildning, frivilliga automobilkåren, sjövärnsskåren, svenska röda korset jämte vissa andra sammanslutningar av liknande natur.

I kungl. förordningen den 18 maj 1928 angående *explosiva varor* finnas bland annat föreskrifter om innehav och handel med ammunition och sprängämnen. Enligt 55 § 1 mom. i förordningen må utan särskilt tillstånd innehavas högst 4 kg krut och 40 kg ammunition. Utanför stads planlagda område må härutöver enligt 2 mom. innehavas ytterligare 25 kg krut och 5 kg dynamit eller annan för sprängningsarbete avsedd explosiv vara. Detta gäller dock endast beträffande den som är i behov av sådana sprängämnen och som med intyg styrker sig vara så ansedd, att trovärdighet bör skänkas åt hans uppgift om behovet av och ändamålet med den explosiva varan samt att denna utan fara för missbruk bör kunna innehavas av honom. Sådant intyg, s. k. säkerhetsintyg, utfärdas enligt 3 mom. av polismyndighet eller av vissa kommunala förtroendemän. Vidare kan särskilt tillstånd meddelas att innehava sprängämnen. I 64 § stadgas bl. a., att explosiv vara — med undantag för de i 55 § 1. angivna myckenheterna — icke må försäljas till annan än den som äger rätt att innehava sådan vara.

I en inom andra kammaren vid 1940 års riksdag väckt motion, nr 29, hemställde herr Herou och trettiosex andra motionärer, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan revision av vapenkungörelsen, att envar som hade tillstånd att innehava skjutvapen medgäves rätt att utan särskilt tillstånd förvärva ammunition för dessa skjutvapen. Motionen behandlades av första lagutskottet, som beredde skytteförbundens överstyrelse tillfälle att avgiva yttrande över densamma. I ett den 10 februari 1940 avgivet yttrande avstyrkte överstyrelsen bifall till motionen samt anförde därvid bland annat följande.

Alltsedan tillkomsten av den nu gällande vapenkungörelsen, vilken i 28 § medger skytteförening rättighet att såväl förvärva ammunition som att överlåta sådan till sina medlemmar, hava de senare i allmänhet tillgodosett sitt behov av ammunition genom inköp från föreningens förråd. Härigenom hava kostnaderna högst väsentligt nedbringats för de enskilda skyttarna, då de ju icke behövt personligen erlägga några licensavgifter utan kostnaderna härför åvilat föreningen. Endast ett mycket ringa antal skyttar torde numera göra sina ammunitionsinköp direkt från fabrikena. — —

Överstyrelsen kan icke finna, att den omständigheten, att särskilt tillstånd erfordras för förvärv av ammunition, kan vara ägnat att på något sätt förhindra eller minska möjligheterna för det frivilliga skytteväsendet att fylla sin uppgift att befrämja skjutskickligheten bland svenska folket.

Det torde icke heller komma att bli till någon fördel för skytteväsendet, om inköpen av ammunition utslutande överlämnades åt de enskilda skyttarna utan någon som helst kontroll. De nu gällande bestämmelserna innebära dock en viss sådan, varigenom vinnes stor garanti för att den inköpta ammunitionen icke användes för illojala eller ovidkommande ändamål.

I sitt utlåtande (nr 35), vari utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, utlät sig utskottet vidare:

Motionärerna åsyfta med sitt yrkande om upphävande av licenstvånget för förvärv av ammunition, att möjligheterna till övning i skjutning skulle vidgas. Uppenbarligen blir här i främsta rummet fråga om skjutning med kulgevär och pistoler. Dylika övningsskjutningar böra emellertid enligt utskottets mening lämpligen bedrivas inom skytterörelsens ram, och utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen ställt betydande belopp till skytterörelsens förfogande för beredskapsskjutningar. Såsom av det från skytteförbundens överstyrelse inkomna yttrandet i ärendet framgår lägga de nu ifrågakommande bestämmelserna i vapenkungörelsen icke några hinder i vägen för skytteförbundens verksamhet. Uppenbarligen kan, när det eljest är fråga om enskildas skjutning med mausergevär och dylikt, ett licenstvång beträffande förvärv av ammunition vara av betydelse, icke minst under nuvarande förhållanden, bland annat för kontroll över enskildas innehav av ammunition. Med anledning av vad motionärerna anfört beträffande kostnaderna för licens å ammunitionsförvärv vill utskottet framhålla att kostnaden för varje licens, vilken kan meddelas för sex månader, uppgår allenast till två kronor.

Utskottets hemställan bifölls av första kammaren, varemot andra kammaren biföll motionen. Frågan hade därmed förfallit.

Vid 1943 års riksdag togs frågan upp ånyo av herrar Ericsson i Sörsjön och Sundström i Vikmanshyttan genom en inom andra kammaren väckt motion (nr 17). Motionen behandlades av första lagutskottet, som i utlåtande (nr 4) avstyrkte bifall till densamma. Som motivering härför anförde utskottet följande.

Enligt utskottets åsikt äga de skäl, som föranledde utskottet att avstyrka den vid 1940 års riksdag väckta motionen, alltjämt full giltighet. Utskottet vill erinra om den förut återgivna bestämmelsen i 12 § vapenkungörelsen att den som är berättigad att innehava skjutvapen äger utan särskilt tillstånd förvärva hagelpatroner till vapnet eller hylsor för såda-

na patroner. Genom berörda bestämmelse kan jaktammunition i det stora flertalet fall förvärfvas utan föregående prövning av myndighet. Den nu framlagda motionen äsyftar också i främsta rummet att möjligheterna för enskilda medborgare att anskaffa ammunition för övnings-skjutningar skulle vidgas. Utskottet är emellertid allttjämt av den uppfattningen att övnings-skjutningar med kulgevär och pistoler böra bedrivas inom den statsunderstödda eller av staten kontrollerade skytterörelsens ram. Erinras må jämväl om de möjligheter till övnings-skjutning som numera förefinnas inom hemvärnet. Ur kontrollsynpunkt skulle det icke vara tillrådligt — allra minst under nu rådande förhållanden — att tillåta varje innehavare av skjutvapen att oavsett dettas beskaffenhet fritt anskaffa ammunition till vapnet. Utskottet vill även fästa uppmärksamheten på de avsevärda risker för andras säkerhet som skulle uppkomma därest övnings-skjutningar finge anordnas annorstädes än å skjutbanor eller sådana ställen, där betryggande anstalter eljest vidtagits. Att det för befolkningen i de mera glest befolkade delarna av landet understundom kan vara svårt eller till äventyrs omöjligt att deltaga i övnings-skjutningar på skjutbanor vill utskottet icke bestrida. Dessa olägenheter lära emellertid icke vara av sådan betydelse att det allmänna bör avsäga sig den möjlighet till kontroll över ammunitionsförvärv som vapenkungörelsen medger. De av motionärerna påtalade utgifterna för anskaffande av licens äro, såsom utskottet i sitt vid 1940 års riksdag avgivna utlåtande framhållit, synnerligen obetydliga.

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionen utan bifall av kamrarna.

I den nu förevarande motionen anföres bland annat, att det måste anses rimligt att begära, att då en persons kvalifikationer för innehav av skjutvapen i enlighet med andemeningen i vapenkungörelsen undergått erforderlig granskning och han sålunda måste anses skickad att innehava skjutvapen, borde han också kunna få förvärva ammunition till vapnet utan särskilt tillstånd. Motionärerna anse gällande stadganden beträffande förvärv av ammunition vara både meningslösa och förgelseväckande och föranleda till upprätthållande av ett onödigt pappersregemente.

Utskottet.

Anledningen till att den som har rätt att inneha skjutvapen icke utan tillstånd får förvärva ammunition till vapnet är måhända icke så lätt att förstå, om man icke betänker att det finnes åtskilliga här i landet som ha rätt att innehava skjutvapen utan att dock kunna anses fullt lämpliga därför. Det har nämligen icke skett någon lämplighetsprövning beträffande alla vapeninnehav. I den gällande vapenkungörelsen, liksom i dess föregångare — den första, en förordning av år 1918 — föreskrives tillståndsprövning endast vid förvärv av vapen men icke beträffande innehav som grunda sig på tidigare förvärv. De som förvärvat skjutvapen innan 1918 års förordning trädde i kraft ha därför icke behövt söka tillstånd för förvärven. Vidare erfordrades före 1934, med visst undantag, icke tillstånd för förvärv av slätborrade jaktgevär och icke heller behövde den som genom arv, testamente eller giftorätt förvärvat vapen då söka tillstånd att innehava vapnet. I den nuvarande vapenkungörelsen och den kungörelse av år 1927 som närmast

föregick densamma äro visserligen upptagna bestämmelser om deklara-tions-skyldighet för den som innehade skjutvapen vid kungörelsernas ikraftträdande, men någon allmän prövning av vederbörandes lämplighet att inneha vapen verkställdes icke på grundval av de avgivna deklara-tionerna.

Av vad nu anförts torde framgå, att det finnes åtskilliga innehavare av skjutvapen, vilkas kvalifikation för innehavet icke blivit undersökta. Självklart är att bland dessa också måste finnas personer som icke fylla de krav som i gällande kungörelse uppställas för meddelande av tillstånd till vapen-innehav. Beträffande dessa utgör uppenbarligen tillståndsprövningen för förvärv av ammunition ett tämligen effektivt medel till förhindrande av en farlig användning av vapnen.

Även i fråga om dem som efter ansökan erhållit tillstånd att förvärva eller inneha vapen har prövningen av rätten till inköp av ammunition en uppgift att fylla. En persons lämplighet att inneha skjutvapen kan nämligen ha förändrats sedan han erhöi sådant tillstånd, eller också kan den tillståndsprövande myndigheten efteråt ha erhållit kännedom om omständigheter som, om de varit kända tidigare, bort leda till att tillstånd att förvärva vapen skulle ha vägrats.

Om man skulle upphäva de nuvarande bestämmelserna om tillstånd för förvärv av ammunition, måste man — om man icke vill lämna fältet fritt för samhällsfarliga personer att bruka skjutvapen — verkställa en allmän prövning av alla enskildas innehav av skjutvapen och därvid fråntaga dem som icke kunna anses lämpliga deras vapen. Det vore emellertid, såsom torde framgå av det tidigare anförda, icke tillräckligt att denna prövning gjordes en gång, utan den måste upprepas med vissa mellanrum. En sådan allmän prövning skulle tydligen innebära ett synnerligen omfattande företag, vilket än tydligare framgår, om det nämnes att — enligt en uppgift i 1934 års proposition med förslag till vapenkungörelse — sammanlagda antalet av andra än vapenhandlare t. o. m. den 15 maj 1933 deklarerade och med tillstånd förvärvade vapen utgjorde 264 591 gevär (med undantag av slätborrade jakt-gevär) och 86 610 pistoler (revolvrar).

Enligt utskottets uppfattning äro således de gällande bestämmelserna om tillstånd för förvärv av ammunition nödvändiga för att i möjligaste mån hindra missbruk av skjutvapen. Utskottet vill emellertid icke förneka, att det för den lojale och ansvarskännande medborgaren kan förefalla onödigt att han skall behöva anhålla om tillstånd för att inköpa ammunition till ett skjutvapen vilket han har rätt att inneha. Som på så många andra områden av samhällslivet måste han emellertid underkasta sig denna omgång för att man på bästa sätt skall kunna komma till rätta med de samhällsfarliga elementen.

Utskottet vill slutligen erinra om de omfattande undantag från regeln om tillstånd för förvärv av ammunition som gälla i fråga om jaktammunition och i fråga om försäljning från skytteförening till dess medlemmar. I denna del hänvisar utskottet till sitt här ovan återgivna, vid 1943 års riksdag av-givna utlåtande i ämnet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 6, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 februari 1947.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Schlyter, Wagnsson, Ahlkvist, Ekströmer, Lindblom, Krügel, Löthner och Lodenius;

från andra kammaren: herrar Hedlund i Östersund* och Olsson i Mellerud*, fru Gustafson, herrar Landgren, Gustafsson i Lekåsa, Osterman, Andersson i Mölndal och Ljungqvist.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.